

The Distinguishability of the Cultural from the Political in the Process of Nation-Building in Switzerland

Ali Akbar Gorji Azandaryani

Associate Professor, Department of Public Law, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

Shahriar Hosseini *

M.A., Department of Public Law, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

Extended Abstract

Introduction

Ethnic and cultural diversity has always been a fundamental aspect of social reality across the world. However, these diversities become particularly significant when they intersect with the process of nation-building. Diversity can either contribute to national stability or ignite the flames of civil war. In the early stages of nation-building, states

* Corresponding Author: Amir.shahriar.hosseini@gmail.com

How to Cite: Gorji Azandaryani, A. A. and Hoseini, S. (2024). The Distinguishability of the Cultural from the Political in the Process of Nation-building in Switzerland. *State Studies*, 10(40), 157 - 190. doi: [10.22054/tssq.2025.67711.1256](https://doi.org/10.22054/tssq.2025.67711.1256)

often adopted culturally homogeneous policies, seeking to resolve diversity through ethnic and cultural assimilation in the name of national unity and integration. They perceived ethnic and cultural diversity as an obstacle to the formation of a nation–state. In ethnically and linguistically diverse societies, cultural issues must be addressed in a pluralistic manner, reflecting the society’s inherent characteristics. Yet, during the nation-building process, cultural matters are sometimes narrowly defined to accelerate the process and secure political legitimacy, with their scope limited to the cultural components of the majority. In such cases, because the driving force behind nation-building relies heavily on the support of the majority, cultural matters become subsumed under political concerns. As a result, culture is often overshadowed by the hegemony of power, leading to the marginalization or erasure of minority cultures. In this model of nation-building, leaders attempt to maintain the internal cohesion of the group they claim to represent by politicizing cultural matters. To advance their political goals, they may alter or even fabricate cultural markers, ultimately subordinating culture to politics. Drawing a clear boundary to prevent cultural matters from being overshadowed by political agendas during nation-building is an extremely difficult and complex task. The process of nation-building in Switzerland since the early 19th century has puzzled researchers, raising the question of how a country with such cultural and linguistic diversity managed to survive at the heart of Europe, surrounded by more homogeneous nation-building efforts. For those who view linguistic and cultural homogeneity as essential to nation-building, Switzerland represents a significant anomaly.

Given Switzerland's linguistic, cultural, and religious diversity, the question arises as to what path its nation-building process has taken to accommodate these differences without allowing one language or culture to dominate. Has the cultural dimension been separated from the political in the formation of the Swiss nation? What constitutes the identity of the Swiss nation? Considering its internal diversity, should Switzerland be considered as a single-nation or a multi-nation state?

Materials and Methods

The present study adopted a legal, historical, and interpretive approach to explore the complexities of nation-building in Switzerland. It relied on a collection of texts obtained through library research.

Results and Discussion

First, the study examined the historical development of the concept of nation, categorizing nation-building processes as either democratic or non-democratic—in relation to the function of cultural matters. In democratic nation-building, efforts are made to define ethnic, linguistic, and religious diversities alongside one another. In contrast, non-democratic nation-building tends to subsume cultural issues under political matters, often resulting in conflicts among various ethnic, cultural, and religious pluralities. This approach frequently leads to the marginalization of minority rights. While non-democratic nation-building may yield short-term success, it ultimately fails to foster long-term political stability and social cohesion. Instead, it leads to the construction of a highly fragile nation, one that is somewhat incompatible with the ideals of democracy.

Non-democratic nation-building typically involves the strategic selection of specific segments of the population—usually those belonging to the ethnic or linguistic majority—for the purpose of identity construction. From a scholarly perspective, Switzerland's nation-building process can be analyzed through three main theoretical frameworks: the liberal-multinational model, the postnational-liberal model, and the liberal-nationalist or single-nation theory. Interestingly, despite their differing viewpoints, proponents of all three theories often cite Switzerland as a distinctive and exemplary case. However, according to the findings of this study, Switzerland's experience does not align with traditional nation-building processes based on objective criteria such as shared language, culture, or religion. In Switzerland, the political is defined by the cultural rather than the other way around. Therefore, the Swiss nation-building process cannot be reduced to a shared or dominant language, race, culture, or religion. Instead, it reflects a more subjective conception of nationhood rooted in self-awareness. Throughout Switzerland's nation-building journey, cultural matters were neither sacrificed nor politicized. The formation of the nation process was never monopolized by a privileged class with specific ethnic, linguistic, or religious concepts. On the contrary, the Swiss elites explicitly framed nation-building as a non-ethnic endeavor, consistently acknowledging and incorporating the country's pluralism into every stage of defining the political.

Conclusion

The Swiss nation is the product of a classical process, one that did not involve the state apparatus, political parties, or individual will—

unlike most nation-building projects. In other words, most nation-building processes follow a top-down approach where the cultural characteristics of the majority group are treated as political instruments. However, in the Swiss case, cultural aspects such as ethnicity, language, or religion were not used as political instruments by the state to satisfy the majority or to forcibly retain minorities. The findings indicated that Switzerland's nation-building process developed from the bottom up, following a democratic path. Therefore, the classical understanding of Swiss national identity is, to some extent, a political understanding based on shared conception of republicanism, federalism, direct democracy, and neutrality. Importantly, these political matters are not rooted in the cultural matters of any majority ethnic group. However, this does not mean that cultural factors were absent in shaping national identity or completing the nation-building process in Switzerland. On the contrary, both cultural and political elements played a role. The key lies in how the boundaries between them were drawn—ensuring that neither was sacrificed for the sake of the other. As a result, Swiss national identity is two-dimensional. At the cantonal and local levels, there are shared ethnic and cultural elements, but when the Swiss nation is considered as a whole, there is a political and neutral understanding of linguistic, ethnic, and religious diversity. This suggests that nationhood does not require a uniform or homogeneous conception of the elements involved in the nation-building process. In conclusion, the democratic nation-building process defines the political under the cultural—accepting and incorporating existing

differences within society. Though this process takes time, it leads to the creation of a stable and enduring nation and national identity.

Keywords: Nation-building, The cultural, The political, Multicultural nation-building, Multilingualism, Switzerland

تفکیک‌پذیری امر فرهنگی از امر سیاسی در روند ملت‌سازی

دانشیار حقوق عمومی دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

علی اکبر گرجی ازندریانی

کارشناسی ارشد حقوق عموم دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

شهریار حسینی *

چکیده

ملت‌سازی فرایند ساخت یا ترمیم ملت است و موضوع آن، جامعه انسانی است که می‌خواهند با یکدیگر ما شدن را ذیل مفهوم ملت تجربه کنند. پروسه پایدار ساخت ملت در جامعه متنوع کاری دشوار است؛ در اغلب ملت‌سازی‌ها بدون نظر داشتن به تنوعات فرهنگی در جامعه، به امر فرهنگی یکی از گروه‌ها که به خودی خود سیاسی نیست متوسل شده و امر فرهنگی را از فرهنگ بودگی خارج می‌کنند و همچون ابزار سیاسی مورد استفاده قرار می‌دهند. حال برخی معتقدند تأکید بر زبان یا فرهنگ اکثریت در استحکام فراگرد ملت امری ضروری است. اما روند ملت‌سازی سوئیس خود دلیلی بر رد این ادعاست که زبان و فرهنگ اکثریت مؤلفه کافی برای ساخت ملت نیست؛ بلکه عواملی چون عدالت اجتماعی، درک و احترام متقابل نسبت به تنوعات فرهنگی و زبانی نیز می‌تواند ملتی پایدار بسازد. پژوهش حاضر با رویکردی حقوقی، تاریخی و تفسیری از متون گردآوری شده به شیوه کتابخانه‌ای، درصدد پاسخ به این سؤال است که آیا در روند ملت‌سازی سوئیس امر فرهنگی از امر سیاسی تفکیک شده است؟ با نگاهی به فراگرد ملت‌سازی آن درمی‌یابیم مرز این دو امر در کنار هم درست ترسیم شده است و امر فرهنگی گروه اکثریت ذیل امر سیاسی قرار ندارد؛ بلکه امر سیاسی همچون فدرالیسم، جمهوری‌خواهی و دموکراسی مستقیم ذیل امر فرهنگی که گویای تکرار جامعه است قرار دارد.

واژگان کلیدی: ملت‌سازی سوئیس، امر فرهنگی و امر سیاسی، ملت‌سازی چند فرهنگی، چند زبانی.

مقدمه

تنوع قومی، فرهنگی به عنوان یک واقعیت اجتماعی در جهان همواره وجود داشته است؛ اما همین تنوعات مادامی که در روند ملت‌سازی قرار می‌گیرند، به یک مسئله مهم تبدیل می‌شوند. تنوعات به سان یک مسئله هم می‌توانند ملت‌سازی را به نقطه پایدار برسانند و هم می‌توانند آتش جنگ‌های داخلی را شعله‌ور کنند. در اوایل دولت‌ها سیاست‌های فرهنگی همگن را اتخاذ کردند که تنوع را با همانندسازی قومی و فرهنگی به نام وحدت و یکپارچگی ملی حل و فصل نمایند، زیرا تنوع قومی و فرهنگی را به نوعی مانع ایجاد دولت ملی قلمداد می‌کردند. در فرایند ملت‌سازی نوع و شدت اتخاذ سیاست‌های یکپارچه‌سازی به میزان دل‌بستگی گروه‌های قومی به مؤلفه‌های ذاتی‌شان بستگی دارد، به همین دلیل برخی از گروه‌های قومی به خوبی درهم ادغام شده و بدون مقاومت به یکدیگر پیوسته‌اند. اما مشکل زمانی حادث می‌شود که گروه‌های متنوع قومی در مقابل سیاست‌های همگن‌سازی فرهنگی در جریان ملت‌سازی مقاومت نشان می‌دهند و خودشان را تحت سلطه یکی دیگر از گروه‌های فرهنگی درک می‌کنند؛ در این حالت روند ملت‌سازی با مشکلاتی مواجه است و ملت تکوین یافته از چنین روندی نیز سست و متزلزل خواهد بود (Oommen, 2008: 21-22).

در یک جامعه متنوع قومی، زبانی، امر فرهنگی نیز باید ذیل ساحت خصوصیات آن جامعه، متکثر قلمداد شود. لیکن در جریان ملت‌سازی در جامعه‌ای متنوع، گاهی برای تسریع و کسب مشروعیت سیاسی، امر فرهنگی در معنای مضیق قلمداد شده و دامنه‌ی آن فقط مؤلفه‌های فرهنگی گروه اکثریت را شامل می‌شود. در این حالت چون نیروی هدایتگر ملت‌سازی نیاز مبرم به حمایت گروه اکثریت دارد امر فرهنگی را ذیل امر سیاسی در نظر می‌گیرد. اینجاست که امر فرهنگی پشت هژمونی قدرت پنهان شده و امر فرهنگی سایر گروه‌ها را به ورطه نابودی می‌کشاند. در این مدل از ملت‌سازی رهبران می‌کوشند تا انسجام درونی، گروهی که مدعی نمایندگی آن هستند، از طریق تعمیم امر سیاسی به امر فرهنگی حفظ کنند و برای پیشبرد اهداف سیاسی خویش نشانگرهای فرهنگی را تغییر داده و حتی آن‌ها را می‌سازند و در آخر نیز فرهنگ را به تسخیر سیاست درمی‌آورند (Brass, 2003: 10-11).

(1991:21) به نظر می‌رسد، ترسیم خط فرضی در جهت عدم تداخل امر فرهنگی در ذیل امر سیاسی در روند ملت‌سازی کاری بس سخت و پیچیده است. روند ملت‌سازی سوئیس از ابتدای قرن نوزدهم محققان را متعجب کرده است و این سؤال را مطرح کردند که سوئیس با تنوع فرهنگی، زبانی چگونه توانست در قلب اروپا با وجود ملت‌سازی‌های همگن هم‌جوار، همچنان زنده بماند. به عبارتی برای کسانی که همگنی زبانی و فرهنگی را به عنوان عنصر ضروری در ملت‌سازی قلمداد می‌کنند فراگرد ملت‌سازی سوئیس به نوعی یک مزاحم بزرگ است. رویکرد پژوهش حاضر رویکرد حقوقی، تاریخی و تفسیری از متون گردآوری‌شده به شیوه کتابخانه‌ای است که درصدد پاسخ به سؤالات ذیل است.

سؤالات پژوهش ۱- با توجه به تنوعات زبانی، فرهنگی و مذهبی در سوئیس مبنا و روند ملت‌سازی این کشور چه مسیری را طی کرده است که تمام تنوعات را بدون سلطه یک زبان یا یک فرهنگ در فرایند ساخت ملت پذیرا شده است؟ آیا در اكمال روند ملت‌سازی این کشور، امر فرهنگی از امر سیاسی تفکیک شده است؟ ۲- هویت ملت سوئیس چیست؟ با وجود تنوعات زبانی، فرهنگی و مذهبی آیا تک‌ملیتی و یا چندملیتی است؟

ملت‌سازی فرایندی بغرنج در جوامع متنوع

ملت‌سازی به‌سان فرایندی، با تغذیه از منبع فکری ناسیونالیستی با تجمیع شرایط مختلف، سبب حرکت مردمان به سمت ایجاد یا ترمیم یک ملت می‌شود و مردم را از دنیای قبیله‌ای و سنتی خارج می‌کند. عناصر دخیل در فرایند ملت‌سازی میان اندیشمندان متفاوت است. به عقیده «هریس»، قدرت مشروع در دولت‌های ملی مدرن از اکثریت مردم منبعث می‌شود، بنابراین ملت‌سازی فرآیندی است که از طریقش، این اکثریت مردمی ساخته می‌شود (Mylonas, 2001:17). اندرسون، ملت را جامعه سیاسی و ملت‌سازی را بر مبنای عوامل ذهنی در نظر می‌گیرد. آنتونی اسمیت ضمن مدرن قلمداد نمودن ملت، بر نقش مهم گروه‌های قومی در روند ملت‌سازی تأکید دارد (طاهری‌عطار، ۱۳۹۲: ۳۶-۳۷)؛ وی همچنان به اسطوره‌ها، تاریخ، فرهنگ مشترک و اقتصاد واحد اشاره دارد (نواصری، ۱۴۰۰: ۱۹).

«هردر» نیز معتقد است که یک ملت، ادامه طبیعی روابط خویشاوندی و قبیله است و به زعم وی وجود گروه‌های قومی ماهیت و جوهر یک ملت را تشکیل می‌دهند (Adamova, Lojek 2016:107). با این حال ملت‌سازی در یک سرزمین با وجود تنوع و تکثر قومی، زبانی، مذهبی کاری بس بغرنج است. لیک ما در این پژوهش در رابطه با کارکرد امر فرهنگی، ملت‌سازی را به دموکراتیک و غیر دموکراتیک تقسیم کرده‌ایم.

۱. ملت‌سازی دموکراتیک

اولین پیش شرط دموکراتیزه شدن روند ملت‌سازی در جامعه متنوع، توافق بر مرزهای جامعه سیاسی است. به این معنا که اگر مرزهای جامعه سیاسی به نفع گروه قومی غالب ترسیم شود؛ امر فرهنگی آن پشت قدرت سیاسی پنهان شده و می‌تواند ابزاری برای سرکوب گروه‌های دیگر شود. این روند در درازمدت به مشروعیت حاکمیت صدمه وارد کرده و واکنش‌های استقلال‌طلبانه و یا جنبش‌های انقلابی را به همراه خواهد داشت (Stewart, 2021: 2).

به عبارتی، مادامی که فرایند ملت‌سازی زمینه‌های سلطه یکی از گروه‌های قومی را فراهم آورد؛ در این صورت مرزهای جامعه سیاسی و بر ساخت نهادها و سازمان‌های دولتی بر اساس امر فرهنگی آن گروه قومی خواهد بود و محتمل است که پتانسیل این را خواهد داشت که سایر گروه‌های قومی را محدود و یا به طور کلی از حضور در جامعه محروم نماید. در اینجا می‌توان به تنظیم نامتوازن مرز جامعه سیاسی در اکمال پروژه ساخت ملت توسط نازی‌ها و وضعیت یهودیان، رژیم آپارتاید آفریقای جنوبی قبل از ۱۹۹۰، موقعیت سیاه‌پوستان در ایالات متحده آمریکا قبل از جنبش حقوق مدنی ۱۹۶۰، موقعیت توتسی‌ها و هوتویی‌ها در رواندا و همچنین وضعیت اویغورهای مسلمان در چین و غیره اشاره نمود (کریمی، ۱۳۹۷: ۳۰۷-۳۰۸، بروس کوئن، ۱۳۹۳: ۴۰۸).

نکته قابل توجه نیز این است که اگرچه ممکن است در کوتاه‌مدت موفقیت‌هایی در اکمال این گونه ملت‌سازی‌هایی نیز به دست آید؛ اما در بلندمدت نه تنها سبب ثبات و تنسيق جامعه سیاسی در امر ملت‌سازی نمی‌شود؛ بلکه ملت ساخته شده بسیار متزلزل خواهد بود و همچنین به نوعی با آرمان‌های دموکراسی نیز منافات خواهد داشت (کریمی، ۱۳۹۷).

۳۰۸). به همین دلیل مرزهای جامعه سیاسی باید به نحوی تنظیم شود که تمامی اجزا جامعه به شکل برابر در مشروعیت بخشی به دولت حضور داشته باشند. بنابراین در روند ملت‌سازی دموکراتیک باید به گروه‌های متنوع این اطمینان را داد که مرز و قدرت سیاسی میان همه شهروندان به شکل کاملاً مساوی و بدون سلطه دیگری، تقسیم خواهد شد (Stewart, 2021: 2).

اندیشمندان توجیهات هنجاری و تجربی برای دموکراتیک شدن روند ملت‌سازی در جامعه متنوع ارائه می‌دهند. از دیدگاه هنجاری، کیملیکا معتقد است، در جوامع متنوع، روند ملت‌سازی باید مطابق سیاست‌های چند فرهنگی باشد تا حقوق اقلیت‌ها پایمال نشود (Kymlicka, 2001:19). برخی دیگر اشتراک گرایی را پیشنهاد می‌کنند که به توسعه سیستم نمایندگی، پاسخ به مطالبات اقلیت‌ها و همچنین ترویج فرهنگ مدارا در روند ملت‌سازی میان تنوعات قومی اشاره دارد. چنین سیاستی بر سرشکن نمودن قدرت و ارائه خودمختاری‌ها به اقلیت در روند ملت‌سازی و همچنین تضمین آن در قانون اساسی تأکید دارد (Lijphart, 2004:100).

از دیدگاه تجربی، نظر محققان به سمت سازوکارهای مختلفی جلب می‌شود که توانایی ایجاد حس وحدت ملی دموکراتیک در روند ملت‌سازی را داشته باشند. در اینجا برخی به سیستم فدرالیسم اشاره می‌نمایند و معتقدند که این نوع سیستم با سرشکن کردن قدرت و همچنین توانایی پاسخگویی نسبت به مطالبات اقلیت‌ها، سبب ایجاد وحدت ملی می‌شود (Hechter, 2000:20). می‌توان گفت طرفداران فدرالیسم معتقدند در جوامع متنوع این سیستم یک ابزار برای ارائه خودمختاری به گروه‌های متنوع خواهد بود (Lijphart, 2004:104). اما برخی معتقدند در سیستم فدرالیسم، گروه‌های متنوع از یکدیگر فاصله گرفته و نه تنها حس ملی تولید نمی‌شود بلکه پروژه ملت‌سازی نیز مضمحل خواهد شد (Lustick, 2004). علی‌رغم عدم توافق در مورد یک سازوکار مشترک در فرایند ملت‌سازی دموکراتیک، لیکن محققان درصدد ساختاری هستند تا حقوق گروه‌های متنوع محفوظ بماند (Stewart, 2021: 3).

نکته قابل توجه در ملت‌سازی دموکراتیک این است که اگر یک ملت بر مبنای مؤلفه‌های غیر قومی و مدنی ساخته شود، باز احتمال دارد که برخی از مؤلفه‌های قومی به

محرومیت منجر شود. به‌طور کلی نمی‌تواند تمام مؤلفه‌های جزئی متکثر را در ملت‌سازی جای داد؛ بنابراین ملت‌سازی دموکراتیک نیز درجه‌ای از چشم‌پوشی از مؤلفه‌های جزئی قومی و ترکیبی از تمامی گروه‌های قومی و مدنی است (Stewart, 2021: 4). شیواتر اینکه در جریان ملت‌سازی اقوام تشکیل‌دهنده یک ملت باید از برخی سنت‌ها و از برخی ارزش‌های قومی خویش بگذرند تا شاهد شیرین اتحاد ملی را با تضمین حقوق شهروندی تمامی اقوام بچشند (طاهری‌عطار، ۱۳۹۲: ۳۷). البته مادامی می‌توان چنین توقعی داشت که تمامی گروه‌ها از برخی ارزش‌های خویش به نفع ایجاد ملت بگذرند؛ به عبارتی این قاعده باید به تمامی اقوام حاضر در روند ملت‌سازی تسری داشته باشد؛ نباید توقع این را داشت که یک گروه قومی از ارزش‌های خویش، به نفع یک گروه قومی دیگر که مرزهای جامعه سیاسی به نفع آن در حال ترسیم است، بگذرد.

۲. ملت‌سازی غیر دموکراتیک

اغلب اوقات فرایندهای ملت‌سازی با اهداف دموکراتیک همسو نیستند. درست همان‌طور که ملت‌سازی می‌تواند یک جامعه سیاسی فراگیر، همراه با تضمین حقوق فرهنگی اقلیت به وجود آورد؛ همان‌طور نیز می‌تواند یک جامعه محدود را طراحی کند تا قدرت در دست گروهی محفوظ بماند. رژیم‌های خودکامه نمی‌توانند قدرت را به‌طور نامحدود از طریق سرکوب و اجبار حفظ کنند، زیرا از لحاظ تأمین بودجه، حفظ وفاداری عاملان اجبار و ایجاد پتانسیل توده‌ای در راستای ایجاد حالت واکنشی در مقابل شورش‌های سایر گروه‌های اجتماعی، نیاز مبرمی به بسیج توده‌ها دارند. به عبارتی رژیم‌های خودکامه برای اعمال حاکمیت و همچنین پوشاندن عیوب خویش در ناتوانایی مدیریتی در عرصه خدمات، رفاه اجتماعی و اقتصادی، نیاز به توده‌ای از مردم دارند تا با القا به آنان به عنوان یک قدرت نمادین، حقانیت و مشروعیت خویش را کسب کنند (Gerschewski, 2013). این استراتژی برای ملت‌سازی نیازمند نوعی روایت و استفاده دقیق از مؤلفه‌های فرهنگی قوم اکثریت همچون تاریخ، نژاد، زبان است، تا اطمینان حاصل شود که نه تنها قدرت زمامدار با روایت ملی محدود نمی‌شود، بلکه به‌نوعی عامل وحدت ملی نیز معرفی می‌شود (Stewart, 2021: 3).

ملت‌سازی غیر دموکراتیک شامل انتخاب استراتژیک بخش‌های خاصی از جمعیت برای ساخت هویت است. به عبارتی رهبران برای کسب مشروعیت، با استفاده ابزاری از امر فرهنگی، روایت‌هایی می‌سازند که خود را به عنوان پدر ملت معرفی نمایند و بر اساس هنجارهای پدرسالارانه روند ملت‌سازی را هدایت نمایند (Stewart, 2021: 4). مثلاً ملت‌سازی نازی‌ها بر مؤلفه‌های فرهنگی و نژادی، زبانی موجود در جامعه بنا شده بود و ملت را یک واحد طبیعی تعریف می‌کردند. کمونیست‌ها، ایدئولوژی انترناسیونالیسم را در برابر ناسیونالیسم بورژوازی مطرح کردند که می‌خواهد تمام بشریت را به یک خانواده متصل کند؛ این ایدئولوژی فراتر از مؤلفه‌های قومی، فرهنگی، زبانی است در این ملت‌سازی مؤلفه‌های موجود فرهنگی در جامعه تأثیرپذیر است اما تماماً به آن باز نمی‌گردد؛ بلکه فرهنگی بنا به ایدئولوژی به جامعه تزریق می‌شود (Adamova, 2016: 104).

به‌طور کلی در روند ملت‌سازی غیر دموکراتیک، دولت‌ها با کنترل فعالیت‌هایی مانند آموزش و پرورش، ساخت بنای یادبود، برگزاری جشن‌های باشکوه ملی، راه‌پیمایی‌ها، تبلیغات رسانه‌ای سیاست‌هایی را از مرکز قدرت به بطن جامعه امر می‌کنند. سازمان‌های فرهنگی متکی به ایدئولوژی حاکم می‌توانند مؤلفه‌های فرهنگی خاصی را همچون زبان، آداب و رسوم تاریخی را ترویج دهند (Stewart, 2021: 4)؛ زیرا چنین دولت‌هایی طراحان و تولیدکنندگان اصلی امر فرهنگی هستند (گرگی، ۱۳۹۶: ۲۷۶). بنابراین سیاست‌ها و قوانینی که فعالیت‌های مجاز را تعیین می‌کنند همگی به یک زبان، مذهب یا روایت تاریخی متکی هستند که از دید حکومت اجزای هویت ملی هستند. نظام‌های غیر دموکراتیک امر فرهنگی را بسان ابزاری در جهت تقویت امر سیاسی در نظر می‌گیرند و به نحوی می‌کوشد تا امر فرهنگی را از فرهنگی بودگی و استقلال تهی نموده و به امری وابسته تبدیل نماید (گرگی، ۱۳۹۶: ۲۷۶).

سوئیس تمثیلی برای هر نوع ایده ملت‌سازی

از منظر مطالعات اندیشمندان مختلف، ملت‌سازی سوئیس در سه نوع تئوری لیبرال-چندملیتی؛ پسا ملی‌گرایی- لیبرال و تئوری لیبرال-ملی‌گرایی یا تک‌ملیتی بودن سوئیس

قابل واکاوی خواهد بود. نکته شگفت‌انگیز این است که طرفداران تئوری‌های مذکور از روند ملت‌سازی سوئیس به عنوان یک نمونه منحصر به فرد برای مطالعات خویش استفاده می‌کنند (Dardanelli, Stojanović, 2011:358).

۱. ملت‌سازی سوئیس از منظر تئوری لیبرال-چندملیتی

در این تئوری اکنون مدعی شد که تمدن و آزادی به بهتر وجه در دولت‌های چندملیتی، توسعه می‌یابد، زیرا «آزادی تنوع را برمی‌انگیزد و تنوع با تأمین ابزار سازمان‌دهی، آزادی را حفظ می‌کند»، از این رو ترکیب ملل مختلف در یک دولت را می‌توان یک وضعیت زندگی متمدانه در نظر گرفت (Acton, 1907: 289-290). اخیراً، نظریه چندملیتی لیبرال توسط محققانی مانند کیملیکا، کیتینگ، رکجو و مک‌گری و اولری همراه با اتخاذ ساختارهای خاص، دفاع شده است و آن‌ها معتقدند که اکثر دولت‌ها در دنیای معاصر چندملیتی هستند. چهار ویژگی نهادی و اصول هنجاری یک دولت چندملیتی به زعم آن‌ها عبارت است از:

اول؛ وجود یک فدراسیون چندملیتی که واحدهای فدرال تا حد امکان با مرزهای فرهنگی و قومی هماهنگ باشد (Kymlicka, 2001: 101, 2007: 20)
دوم؛ فرض اینکه یک یا چند واحد فرهنگی در فدراسیون به عنوان اقلیت ملی قلمداد شوند، در این صورت این سیستم نامتقارن است و باید به واحدهای مورد نظر اختیارات ویژه‌ای اعطا شود تا اقلیت ملی بتواند خودشان را با وضعیت ملی هماهنگ نمایند (Kymlicka, 2001:101, Gagnon, 2009).

سوم؛ اعطای حق نمایندگی ویژه برای اقلیت‌های ملی در نهادهای مرکزی، از جمله نمایندگی در پارلمان فدرال، اشتراک قدرت در قوه مجریه فدرال (McGarry and O'Leary, 2007:198-199).

چهارم؛ قانون اساسی باید اقلیت‌های ملی را به رسمیت بشناسد و حقوق آنان را به عنوان اقلیت‌های ملی قانونی تضمین نماید (Tierney, 2004:235).

به زعم اکنون، روند ملت‌سازی سوئیس دارای نقش منحصر به فردی در ساخت یک ملت است که هویت سیاسی فراگیر را با تنوع فرهنگی و قومی ترکیب می‌کند، به عبارت

شیواتر سوئسی‌ها از نظر قوم شناختی آلمانی، فرانسوی یا ایتالیایی هستند، اما هیچ ملیتی کوچک‌ترین ادعای سلطه بر دیگر گروه‌های ملی را ندارد، زیرا ملیت در میان آن‌ها ماهیت سیاسی دارد (Acton, 1907: 294-295). شاید در وهله اول از گفتمان اکنون در رابطه با قلمداد نمودن ماهیت سیاسی به ملت سوئیس این‌گونه به ذهن متبادر شود که ماهیت سیاسی ملت سوئیس یعنی سیاسی شدن امر فرهنگی گروه‌های متنوع؛ اما با تعمقی بیشتر بر این گفتمان درمی‌یابیم که منظور از ماهیت سیاسی یعنی اینکه امر فرهنگی گروه اکثریت در جریان ملت‌سازی بر گروه‌های دیگر فرهنگی سلطه ندارد؛ شیواتر آنکه به نظر می‌رسد با توجه به ماهیت سیاسی ملت سوئیس که ذیل تکرر جامعه مفهوم‌سازی شده است؛ مبین آن است که هیچ یک از مؤلفه‌های فرهنگی یا قومی سیاسی سازی نشده و به نوعی به مثابه یک ابزار سیاسی در نظر گرفته نشده‌اند؛ بلکه امر سیاسی همچون فدرالیسم (Massey, 1969: 505) ذیل تنوع جامعه ظهور و بروز یافته است که به ملت‌سازی سوئیس برخلاف ملت‌سازی‌های قومی، یک ماهیت سیاسی بخشیده است که تنوعات فرهنگی را در کنار یکدیگر نگاه داشته است. «کارل رنر» نیز از سوئیس به عنوان یک نمونه زنده از یک دولت چندملیتی یاد می‌کند که در طول قرن‌ها زنده مانده است و در آن هر سه ملت در قالب یک دولت چندملیتی بر مبنای سیاست مشترک و برابر در کنار هم مانده‌اند (Dardanelli, Stojanovic, 2011: 361).

در نظر کیملیکا ملت‌سازی سوئیس، نمونه موفق و پایدار است که در چهارچوب یک دولت فدرال چندملیتی بروز یافته است، کیملیکا سوئیس را چندملیتی‌ترین کشور در جهان توصیف می‌کند (Kymlicka, 1995: 18). بنابراین، این اندیشمندان ملت‌سازی سوئیس را نمونه‌ای تجربی برای تئوری لیبرال چندملیتی محسوب می‌کنند که در آن ملیت‌های مختلف بدون سلطه بر یکدیگر، در کنار هم زندگی می‌کنند.

۲. ملت‌سازی سوئیس از منظر تئوری لیبرال-پساملی‌گرایی

هابرماس، می‌سون از برجسته‌ترین طرفداران تئوری لیبرال پسا ملی‌گرایی هستند. هابرماس با ترویج مفهوم «میهن‌پرستی مبتنی بر قانون اساسی» معتقد است، «شهروندی دموکراتیک نیازی به ریشه در هویت ملی یک مردم ندارد» (Habermas, 1996 [1991]: 500). به

عقیده هابرماس، در جوامع چند فرهنگی، هویت ملی سیاسی که بر زبان یا قومیت مشترک متکی نباشد، می‌تواند جایگزینی برای ملت‌سازی فرهنگی یا قومی باشد. این نوع هویت ملی مبتنی بر تفاسیر خاص ملی از اصول قانون اساسی است (Cronin, 2003). به طور کلی میهن‌پرستی مبتنی بر قانون اساسی گویای این ایده است که مردم می‌توانند با تکیه بر هنجارها و ارزش‌های یک قانون اساسی لیبرال دموکراتیک کثرت‌گرایانه به جای یک فرهنگ ملی برخاسته از امر فرهنگی گروه غالب قومی و یا ایدئولوژی جهان‌وطنی، به سمت ساخت ملت حرکت نمایند (Müller, J. W, 2008). گفتنی است که این تئوری به خود ماهیت پسا ملی‌گرایی قائل است و درصدد است تا از ملی‌گرایی بر پایه‌ی امر فرهنگی یا قومی عبور نماید؛ اما با این حال چون به دنبال ایجاد ما جمعی است به نوعی مفهومی مشابه به ناسیونالیسم دارد، با این تمایز که این دل‌بستگی به جای تکیه بر مؤلفه‌های فرهنگی و قومی، بر اصول یک قانون اساسی متکی است. به عبارتی در تلاش است تا هویت گروهی را با تمرکز بر حقوق شهروندی به عنوان وفاداری فراتر از هویت قومی و فرهنگی افراد مفهوم‌سازی کند. به زعم برخی از نظریه‌پردازان این نوع تئوری ملت‌سازی شایسته و مناسب برای ایجاد تعهد مشترک در یک دولت مدرن با وجود مؤلفه‌های متنوع زبانی و فرهنگی خواهد بود (Tonkiss, K, 2013).

می‌سن معتقد است که نهادهای لیبرال پایدار «در غیاب هویت ملی مشترک نیز می‌توانند ساخته شوند» مشروط بر اینکه شهروندان «احساس تعلق به سیاست‌های حکومت خویش» داشته باشند (Mason, 2000: 115-116). به عبارتی به نظر می‌رسد که مقصود وی از نهادهای پایدار لیبرال، بر ساخت‌های نهادی و ساختاری است که در چهارچوب تفکرات و گفتمان لیبرالی در برخی کشورها بروز و ظهور یافته است و به نوعی به دموکراسی‌های لیبرال اشاره دارد؛ به همین دلیل او استدلال می‌کند که سوئیس یک مورد تجربی از دموکراسی لیبرال با ثبات است که به‌رغم ناهمگونی فرهنگی، با احساس تعلق به دولت قوام و مشروعیت یافته است (Mason, 2000: 115-116). از این رو به نوعی به نظر می‌رسد که بر ساخت‌های لیبرال پایدار در سوئیس بر اساس ارزش‌های سیاسی همچون فدرالیسم، دموکراسی مستقیم، بی‌طرفی ذیل تکثر جامعه، ظهور و بروز یافته‌اند و به نحوی زمینه‌ساز ایجاد و تقویت هویت مشترک شده‌اند (Eugster, B., & Strijbis, O,).

2001, Cederman, Lars-Erik, ed, 2011). به زعم آنها برساخت هویت ملی و توسعه کنفدراسیون سوئیس برآیند انعقاد میثاقی میان چهار گروه قومی (Mammone, Andrea; Godin, Emmanuel; eds, 2012: 214-221) با هدف اولیه دفاع در برابر دشمنان بوده است (Christin, T., & Trechsel, A. H, 2014). به همین دلیل آنها از سوئیس به عنوان نمونه‌ای از «میهن‌پرستی مبتنی بر قانون اساسی» یا احساس «تعلق به یک دولت» یاد می‌کنند (Dardanelli, Stojanović, 2011: 362).

۳. تئوری لیبرال-تک‌ملیتی بودن سوئیس، نقدی بر تئوری‌های چندملیتی و پسا ملی‌گرایی

ملی‌گرایان لیبرال مانند کوهن و میلر می‌پذیرند اگرچه اغلب ملت‌ها باید زبان مشترکی داشته باشند، اما یک ملت چندزبانه نیز ممکن است، ساخته شود (Dardanelli, Stojanović, 2011: 362). کوهن استدلال کرد که سوئیس‌ها، علی‌رغم تنوع قومی و زبانی، ملتی پایدار مبتنی بر یک ملی‌گرایی لیبرال را همراه با توسعه آزادی فردی و احترام به تنوع، ساخته‌اند (Kohn 1956: 8). به زعم میلر «سوئیس‌ها امروز یک هویت ملی مشترک به عنوان سوئیس دارند که بالاتر از هویت‌های زبانی، مذهبی و کانتونی خود محسوب می‌شود» (Miller, 1995: 94-95). ارنست رنان نیز، سوئیس را قوی‌ترین نمونه از این واقعیت ذکر کرد که ملیت به جای اینکه توسط قومیت دیکته شود، توسط یک همه‌پرسی روزانه و داوطلبانه بنا شده است (Dardanelli, Stojanović, 2011: 36).

مخالفان چندملیتی بودن سوئیس معتقدند که مرزهای زبانی با مرزهای کانتونی مرتبط نیستند و بیشتر کانتون‌ها موجودیت‌های تاریخی دارند که در نتیجه درگیری‌های قومی زبانی، پدید نیامده‌اند. همان‌طور که اصل اول قانون اساسی فعلی فدرال بیان می‌دارد، واحدهای تشکیل‌دهنده فدراسیون، مردم سوئیس و کانتون‌ها هستند و جوامع زبانی را ذیل مفهوم ملت‌های مجزا از یکدیگر قرار نمی‌دهد و مفهوم ملت صرفاً برای کل کشور محفوظ است. در این میان نکته قابل توجه این است که با توجه به چندزبانگی سوئیس و ماهیت فدرال این کشور، نباید تعجب‌آور باشد که شهروندان آن با الگوهای پیچیده‌ای از هویت سیاسی جمعی مواجه هستند. درکل سوئیس‌ها علاوه بر شناسایی خویش بسان یک ملت،

معمولاً نسبت به کانتون خود و یکی از جوامع زبانی احساس وفاداری می‌کنند. به نوعی همان همزیستی هویت‌های چندگانه است که طراحان تئوری چندملیتی را در مورد سوئیس به اشتباه می‌اندازد، اما طرفداران تئوری تک‌ملیتی معتقدند تنها یکی از این هویت‌ها دارای ویژگی ملی است به زعم آن‌ها آلمانی، فرانسوی و ایتالیایی زبانان در درجه اول خود را ملت سوئیس و در درجه دوم مرتبط با جامعه زبانی و کانتون خویش می‌دانند و این را نباید در تقابل با ملیت سوئیسی دانست. به طور کلی، رابطه بین هویت‌های کانتونی و فدرال باید به عنوان موردی از هویت‌های جمعی پیچیده ملت سوئیس به جای رقیب دانستن این دو هویت در نظر گرفته شود (Schmid, 1981: 96-98, Reinhardt, 2011).

شهروندان سوئیسی بر این امر واقف هستند که ملت سوئیس متشکل از جوامع زبانی، فرهنگی مختلف است اما آنان مصمم هستند تا ذیل مفهوم یک ملت قلمداد شوند، زیرا هیچ کدام از جوامع زبانی خواستار اصلاح قانون اساسی یا قوانین عادی در جهت اعطای حقوق ویژه به گروه زبانی خویش نشده‌اند. جنبش جدایی طلبانه جدی بر اساس یک جامعه زبانی وجود ندارد؛ حتی جنبش «جورا» در دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ که منتهی به ایجاد کانتون جدید شد هرگز در مسیر جدایی از سوئیس و پیوستن به فرانسه یا مستقل شدن نبود (Dardanelli, Stojanović, 2011: 368). ظهور حزب مردم سوئیس نمایش دیگری از شخصیت تک‌ملیتی سوئیس است و به جای اینکه فرانسوی‌ها و ایتالیایی‌ها را از خود دور کند، آن‌ها را در رفتار رأی‌دهی به آلمانی زبان‌ها نزدیک‌تر نموده و به نوعی، سیاست‌های سوئیس بیش از هر زمان دیگری به سمت تک‌ملیتی بودن حرکت کرده است (Kriesi, Trechsel, 2008: 93-97).

موافقان تک‌ملیتی در مورد تئوری لیبرال پسا ملی‌گرایی نیز معتقدند، روند ملت‌سازی چندزبانه و چند فرهنگی سوئیس، فرایندی فراتر از میهن‌پرستی بر اساس قانون اساسی است؛ زیرا ساخت ملت در سوئیس فقط بر مبنای قانون اساسی نیست؛ بلکه در اکمال این روند با توجه به تنوع زبانی، فرهنگی، مذهبی نقش اسطوره‌ها (کوه آلپ) و فرهنگ مشترک تاریخی در میان مردمان سوئیس قابل انکار نیست؛ یعنی، امر چند فرهنگی و خاطرات تاریخی مشترک به قانون اساسی معنا بخشیده‌اند نه برعکس (Dardanelli, Stojanović, 2011: 367-368). بنابراین مطابق گفتمان حاضر سوئیس علیرغم تنوع

زبانی، فرهنگی و مذهبی تک ملیتی است و چندزبانگی و چند فرهنگی بودنش نیز جوهر اصلی ملت‌سازی آن را تشکیل می‌دهند.

خط نامرئی امر فرهنگی و امر سیاسی در روند ملت‌سازی سوئیس

در مفهوم عینی، ملت از مجموعه مؤلفه‌هایی همچون زبان، نژاد، قومیت و مذهب مشترک ایجاد می‌شود. آرمان چنین ملت‌سازی وجود ملتی با یک فرهنگ همگن و فراگیر است. به طور کلی ملت برآمده از این نوع ملت‌سازی به تنوعات فرهنگی، قومی، زبانی به دیده انحرافات ناهنجار می‌نگرد و تحمل فرهنگ دیگری را ندارد (Breton, 1988:87). اما مشکل اصلی چنین ملت‌سازی در این است که به درستی مبرهن نیست که کدام یک از مؤلفه‌های گفته شده در ساخت ملت مهم و ضروری است و آیا اینکه تمامی این مؤلفه‌ها باید در ساخت ملت وجود داشته باشد یا وجود برخی از آن برای تکمیل روند ملت‌سازی کافی است (اوزکریملی، ۱۳۹۸: ۳۳). لیک گفتنی است که این عوامل به تنهایی قادر به ایجاد یک ملت پایدار نخواهند بود و حتی گاهی اوقات سبب بروز جنگ‌های داخلی نیز می‌شود؛ زیرا در این مفهوم از ملت‌سازی فقط از ویژگی‌های فرهنگی اکثریت استفاده می‌شود و حتی ممکن است در این مسیر مؤلفه‌های فرهنگی تحریف و یا حتی ساخته شود، بنابراین مؤلفه‌های عینی و فرهنگی به تنهایی توانایی ساخت ملت را نخواهند داشت (اوزکریملی، ۱۳۹۸: ۳۴). با این حال زبان، فرهنگ و مذهب را به مثابه مؤلفه و امر فرهنگی در روند ملت‌سازی سوئیس مورد واکاوی قرار می‌دهیم.

۱. زبان و فرهنگ مشترک

با اینکه وجود زبان مشترک، یکی از مؤلفه‌هایی است که در روند ملت‌سازی بسیار از آن یاد می‌شود و به نوعی از پایه‌های مؤثر در فراگرد ساخت ملت محسوب شده است (Hailemariam, 1999)؛ اما بدیهی است که وجود اشتراکات زبانی در جهت تکمیل روند ملت‌سازی کافی نیست (Ipperciel, 2011:797). بنا به استدلال ارنست رنان، زبان به همبستگی و همگرایی فرامی‌خواند اما گروهی را به همگرایی مجبور نمی‌کند. به عبارت شیواتر اینکه انگلستان و آمریکا و همچنین آمریکای اسپانیایی‌زبان با اسپانیا به یک زبان

سخن می‌گویند؛ اما ملت واحدی را تشکیل نمی‌دهند؛ حال آنکه سوئیس با وجود چهار زبان و به رغم تنوع فرهنگی‌اش با خواست و اراده مردمش یک ملت است (احمدی، ۱۳۹۶: ۴۱).

ساخت ملت در سوئیس نه تنها حول یک زبان مشترک نیست؛ بلکه حتی زبان اکثریت نیز به مثابه امر سیاسی، بهانه‌ای در جهت سرکوب سایر گروه‌های زبانی قرار نگرفته است. در حال حاضر چهار گروه زبانی آلمانی، فرانسوی، ایتالیایی و رومانش در سوئیس وجود دارد که هر چهار منطقه زبانی، مناطق فرهنگی متنوع نیز هستند که دارای سنت‌ها، سبک‌های معماری، مشاغل خاص می‌باشند. قانون اساسی سوئیس دو سیاست زبانی را برای اقلیت‌های زبانی تعیین می‌کند؛ در وهله اول حقوق زبانی اقلیت را در راستای استفاده از زبان خود تضمین می‌نماید و در وهله دوم خواستار حمایت از زبان‌های ملی اقلیت‌ها بخصوص حفاظت از زبان ایتالیایی و رومانش در جامعه است. مهم‌ترین اصل قانون اساسی در مورد سیاست زبانی در سوئیس اصل ۷۰ است که به «اصل زبان» شناخته می‌شود که آزادی زبانی را به عنوان یک حق اساسی مورد شناسایی قرار داده است و در اصول ۸ و ۱۸ نیز آزادی لهجه‌ها و زبان نوشتاری تضمین شده است که هر شهروند حق استفاده از زبان خود را دارد (Matyja, 2018: 86).

به‌طور کلی سیاست‌های مربوط به زبان در سوئیس از دو شالوده مهم حقوق فردی (آزادی زبان) و استقلال محلی (زبان سرزمینی) پیروی می‌نماید (Schmid, 2001: 140). آزادی زبان مربوط به اصل هویتی است که طبق آن مقامات فدرال زبان‌های یکایک شهروندان را به رسمیت می‌شناسند و به نوعی حاکی از حق همه برای استفاده از زبان مادری است. حق حاکمیت کانتونی نیز در اصل قلمرویی زبان بروز می‌یابد و زبان رسمی کانتون‌ها را مشخص می‌کند و به همین دلیل شهروندان باید خودشان را با زبان رسمی (قلمروی کانتونی) منطبق نمایند و طبق آن کانتون‌ها موظف به حفاظت از زبان سنتی مناطق خود هستند (McRae, 1975: 33). البته مطابق اصل قلمروی در محافل رسمی باید یکی از چهار زبان ملی سوئیس که در کانتونی زبان اکثریت است، مورد استفاده قرار گیرد. بنابراین ممکن است زبان شهروندان در زندگی خصوصی‌شان با زبان رسمی کانتونی محل زندگی‌شان متفاوت باشد (Rash, 1998: 35).

بنابراین چندزبانه بودن سوئیس بخشی اجتناب‌ناپذیر ملت‌سازی این کشور است که قانون اساسی تضمین می‌کند که هر فرد در سوئیس، صرف‌نظر از نژاد و قومیت، حق استفاده از زبان خود در حوزه خصوصی و عمومی دارد. هر منطقه زبانی دارای برنامه‌های صوتی، تصویری و جراید متعددی به زبان خویش هستند. از این رو با توجه به اینکه سوئیس با پیوند سه کانتون آلمانی‌زبان اوری، شویز، واونترالد در سال ۱۲۹۱ به منصف ظهور رسیده است و حدود دو سوم جمعیت آن، آلمانی‌زبان هستند؛ اما روند ساخت ملت بر مبنای مؤلفه یک زبان یا مطابق امر فرهنگی اکثریت تکمیل نشده است و هیچ زبانی به عنوان زبان اکثریت دارای حقوق و امتیاز ویژه نسبت به سایر گروه‌های زبانی نیست (Schmid, 2001: 140)، که با امر سیاسی خلط شود و حاکمیت از آن مشروعیت کسب نماید؛ بلکه زبان‌های فرانسوی و ایتالیایی نیز جایگاهی مشابه زبان آلمانی دارند (Matyja, 2018: 85-89). رنان در این مورد معتقد است که وابسته‌سازی امر سیاسی بر مباحث امر فرهنگی همچون موضوع زبان‌شناسی تاریخی در روند ملت‌سازی زبان‌های بسیاری خواهد داشت، زیرا اهمیت سیاسی که به زبان بخشیده می‌شود سبب می‌گردد که امر فرهنگی و زبان همچون نشانه‌ای از نژاد و قومیت نگریسته شود؛ درحالی‌که زبان‌ها بر ساخت‌های تاریخی‌اند که نشانگر نژاد یا تبار خاص نیستند (احمدی، ۱۳۹۶: ۴۲). بنابراین وابسته‌سازی زبان به امر سیاسی سبب خواهد شد که یک مسئله فرهنگی به عنوان ابزار اعمال حاکمیت در نظر گرفته شود.

۲. مذهب مشترک

مذهب مشترک نیز صرفاً نمی‌تواند شالوده‌ای مطمئنی برای ساخت ملت مدرن باشد (احمدی، ۱۳۹۶: ۴۳). چه بسیار بودند پیروان یک مذهب یا دین واحد که سالیان مدیدی با یکدیگر ستیزهای دهشتناکی داشته‌اند و هرگز توانایی همبسته شدن ذیل مفهوم یک ملت را نداشتند (پورعزت، علی‌اصغر و دیگران، ۱۳۹۱: ۱۲). رنان معتقد است در گذشته دین و مذهب همانا آیین خانوادگی و قلمرویی محسوب می‌شد مثلاً دین آتن همان مسلک‌ها، قانون‌ها و آداب و رسوم موجود در آتن بود و برای غیر آتنی‌ها معنایی نداشت. بنابراین با گذر زمان رنان دیگر چنین جایگاهی برای مذهب در جامعه قائل نیست و به زعم او می‌توان

فرانسوی، انگلیسی، آلمانی و یا سوئیسی بود و در عین حال از کاتولیک، پروتستان و یا یهود پیروی نمود، رنان مذهب را امری فردی می‌داند که در وجدان و باور شخصی جای دارد بدین سان امر فردی نمی‌تواند ملاک ساخت ملت قرار گیرد و دیگر نمی‌توان ملت‌سازی را به پرستان و کاتولیک تفکیک نمود (احمدی، ۱۳۹۶: ۴۴-۴۵).

یکی از پیچیدگی‌های فرآیند ملت‌سازی سوئیس وجود مشکلات ناشی از اختلافات مذهبی بود که به جنگ‌های متعدد منجر شد. مثال بارز این مشکلات، درگیری بین کاتولیک‌ها و پروتستان‌ها در سال ۱۸۴۷ بود که منجر به تشکیل دولت فدرال سوئیس در سال ۱۸۴۸ شد. دین اکثریت مسیحیت (کاتولیک و پروتستان) است و امروزه بزرگ‌ترین اقلیت مذهبی را مسلمانان تشکیل می‌دهند البته پیروان مذاهب دیگر نیز همچون یهودیت، بودیسم و غیره نیز در سوئیس وجود دارد. لیکن از نظر تاریخی، این کشور به طور مساوی بین کاتولیک‌ها و پروتستان‌ها، با مجموعه پیچیده‌ای از اکثریت در بیشتر مناطق کشور، متوازن و متعادل شده است. اصل ۱۵ قانون اساسی سوئیس آزادی مذهب و وجدان را تضمین می‌کند و هر شخصی حق دارد مذهب خویش را آزادانه انتخاب کند و همچنین هر شخصی حق عضویت یا پیوستن در یک جامعه دینی و پیروی از آموزه‌های دینی را دارد در مقابل نیز هیچ فردی را نمی‌توان مجبور به پیوستن یا عضویت در یک جامعه دینی، شرکت در یک عمل مذهبی یا پیروی از آموزه‌های دینی کرد. اصل ۷۲ مسئولیت تنظیم روابط کلیسا و دولت در حیطه صلاحیت کانتون‌ها قرار داده است و کنفدراسیون و کانتون‌ها می‌توانند اقداماتی در جهت حفظ صلح عمومی میان جوامع مذهبی انجام دهند. با توجه به تنوع مذاهب مختلف، روند ملت‌سازی سوئیس بر مبنای مذهب مشترک یا مذهب غالب نبوده است و این تأیید می‌کند که سوئیس نمایانگر شکل کلاسیک یک ملت‌سازی دموکراتیک است به همین دلیل در این کشور با وجود اکثریت مسیحی هیچ مذهب رسمی دولتی وجود ندارد (Matyja, 2018: 89-91).

بنابراین فراگرد ملت‌سازی سوئیس را صرفاً نمی‌توان به زبان، نژاد، فرهنگ و یا مذهب مشترک یا غالب جامعه محدود ساخت. به عبارت دیگر، می‌توان به مفهوم دیگری از ملت اشاره نمود که منحصراً به مؤلفه‌های مذکور متکی نیست. این مفهوم حالت ذهنی از ملت را مد نظر دارد و به نوعی به مسئله‌ی خودآگاهی بازمی‌گردد. به این معنا که یک گروه

انسانی باید به خودآگاهی مشترک از یگانگی پی برد یعنی ملت زمانی در عالم واقع ظهور می‌یابد که عنصر خودآگاهی به عنوان یک ایده ذهنی در میان اعضای گروه وجود داشته باشد. اجزای سازنده چنین ملتی، خودآگاهی، باور داشتن به همبستگی و وفاداری جمعی خواهد بود. مطابق همین استدلال «هیچتر» ملت را یک گروه نسبتاً بزرگ از افراد غیر ژنتیکی با همبستگی بالا قلمداد می‌نماید (اوزکریملی، ۱۳۹۸: ۳۵). ارنست رنان مدعی شد که یک روند تاریخ سیاسی مشترک و اراده برای زندگی مشترک در قالب یک دولت برای آینده، به جای زبان و تبار مشترک که توسط رمانتیسیم آلمانی تأکید می‌شود، می‌تواند ملتی پایدار همچون ملت سوئیس با توجه به تنوعات زبانی، فرهنگی و مذهبی بسازد (احمدی، ۱۳۹۶: ۴۷).

در روند ملت‌سازی سوئیس دو نقطه عطف تاریخی وجود دارد اولین آن پس از یک جنگ داخلی کوتاه، به سال ۱۸۴۸ بازمی‌گردد، زمانی که اتحاد کنفدراسیون کانتون‌ها به یک دولت فدرال تبدیل شد، در این سال‌ها شبکه‌های ارتباطی در جهت ایجاد اتحاد سیاسی و همچنین تقسیم قدرت میان تنوعات قومی، ادیان، کانتون‌ها ایجاد شد. البته ریشه‌ی این شبکه‌بندی‌های سیاسی را باید قبل از سال ۱۸۴۸ جستجو نمود؛ این شبکه‌ها در قالب انجمن‌های سوادآموزی و تیراندازی در تمامی کانتون‌ها در قرن هجدهم و نوزدهم ظهور یافتند تا با تربیت نخبگان سیاسی انقباض فکری حاصل از قرون وسطا را باز نمایند. در قرن هجدهم، بیش از صد انجمن در زمینه‌های مختلف کشاورزی، علم، تاریخ، ادبیات، نظامی کانتونی با ماهیت غیرمتمرکز، ایجاد شده بودند که بعدها این انجمن‌های کانتونی با یکدیگر پیوند یافته و انجمن‌های فرا منطقه‌ای جدید تأسیس کردند. مهم‌ترین انجمن فرا منطقه‌ای «انجمن هلوتیک» بود که در سال ۱۷۶۱ با هدف متحد کردن همه تفکرات مرفعی که مصمم به مبارزه با نظم قدیمی قرون وسطایی بودند، تأسیس شد و هدف آن ادغام سیاسی و غلبه بر محلی‌گرایی کانتونی، متحد کردن مردم علیه رژیم الیگارشی قدیمی به منظور ایجاد یک جامعه جدید بود. همچنین این انجمن صراحتاً به دنبال تقویت پیوندها در میان جوامع کانتونی، مذهبی، منطقه‌ای و زبانی بود تا اجزای مختلف جامعه موزاییکی پیشا مدرن را محکم‌تر به هم پیوند دهد. پس از وزیدن طوفان ناپلئونی بر فدراسیون، جوامع جدیدی با الهام از انقلاب فرانسه به وجود آمدند (Wimmer, 2011: 726).

جوامع قدیمی خود را به عنوان جوامع فرامنطقه‌ای بازسازی کردند و بخش‌های آلمانی، فرانسوی و بعداً ایتالیایی زبان را در بر گرفتند. نکته حائز اهمیت این است که این انجمن‌ها به طور فراقومی و فرا کانتونی فعالیت می‌کردند و میهن‌دوستی را فراتر از قومیت و زبان خویش به جامعه القا کردند. جنبش وطن‌پرستانه این دوره به طور متمایز جمهوری‌خواه بود و آن‌ها امر سیاسی و مرزهای جامعه را هرگز مطابق امر فرهنگی یکی از گروه‌های زبانی و قومی تنظیم نکردند؛ بلکه همه کسانی را که به مبارزه علیه امپراتورهای فئودالی مشغول بودند، در برمی‌گرفت. البته در آن دوره بودند انجمن‌هایی که میهن‌پرستی را به کانتون خود محدود می‌کردند (Kohn, 1956: 24-25).

جنگ کوتاه سال ۱۸۴۷ اصلاحات کانتون‌ها را به ارمغان آورد و ماهیت کنفدراسیون دولت سوئیس را اصلاح نموده و یک دولت ملی جدید، همراه با یک دولت مرکزی فدرال، قانون اساسی، ارتش تأسیس کردند. این یک ساختار قدرت فرا کانتونی و فراقومی بود و با اینکه عمده‌تأ پروتستان‌ها و آلمانی‌ها در اکثریت بودند ولی فرانسوی و ایتالیایی زبانان نیز که بسیاری از آن‌ها کاتولیک‌های سکولار بودند در پارلمان، دولت مرکزی و در شورای وزیران فدرال حضور داشتند. اکثر نخبگان دولتی، میهن‌دوستان جمهوری‌خواه بودند که از ابتدا دارای شخصیت فراقومی، زبانی بودند. به عبارت شیواتر اینکه این نخبگان، جمهوری را که یک امر سیاسی است، به مؤلفه‌های زبانی، مذهبی و قومی که امر فرهنگی محسوب می‌شود، محدود نکردند و توانستند مرز نامرئی این دو امر مهم را در کنار هم حفظ نمایند.

در روند ملت‌سازی سوئیس امر فرهنگی هرگز قربانی یا سیاسی نشد و ساخت ملت هرگز متعلق به یک طبقه ممتاز با مفاهیم مشخص قومی، زبانی و مذهبی خاص نبود. از این رو، جمهوری‌خواهی در میان نخبگان دولت جدید به سان امر سیاسی روند ملت‌سازی سوئیس را به طور مشخص غیر قومی تعریف کرد. به عبارتی نخبگان و حتی انجمن هلوئیک یا «انجمن تفنگداران» درصدد این نبودند که زبان آلمانی را با اینکه زبان اکثریت است تنها زبان رسمی اعلام کنند این افراد هرگز در این فکر نبودند که اقلیت قومی، زبانی همچون ایتالیایی زبانان را عقب‌مانده قلمداد نموده و نسبت به آن‌ها سیاست همسان‌سازی

را به کار بگیرند و حتی آن‌ها در بحث سیاست‌های آموزشی از کوچک‌ترین شووینسم قومی یا ایجاد زبان غالب برای آموزش اجتناب کرد (Wimmer, 2011: 730).

دومین لحظه تاریخی ملت‌سازی سوئیس به جنگ جهانی اول مربوط می‌شود؛ در این دوران برای اولین بار در تاریخ کنفدراسیون، گروه‌های متنوع زبانی موجود در سوئیس به دلیل جو حاکم در کشورهای هم‌جوار، از لحاظ سیاسی از هم جدا شده و به سوی کشورهای آلمان، فرانسه، ایتالیا متمایل شدند. این نقطه عطف حیاتی بود که ممکن بود روند ملت‌سازی سوئیس از مسیر اصلی به سمت توسعه ملی‌گرایی قومی و فرهنگی در جهت حاکم شدن گروه زبانی غالب و حتی تجزیه کامل کانتون‌ها منحرف شود (Wimmer, 2011: 724). در این مقطع فرایند ملت‌سازی سوئیس از میهن‌دوستی جمهوری‌خواهی به سوی ملت‌گرایی قومی حرکت نمود. این تغییر مسیر در روند ساخت ملت عمدتاً بازتابی از واکنش به ملی‌گرایی‌های آلمانی، فرانسوی، ایتالیایی در مجاور سوئیس بود که در این دوره شکوفا شد و به سوئیس یادآوری کرد که ملت‌سازی آن‌ها مبتنی بر فرهنگ و زبان مشترک نیست (Zimmer, 2003).

در سال‌های قبل از جنگ جهانی، برخی از روشنفکران، سیاستمداران و تا حد زیادی از نظامیان جذب ملی‌گرایی قومی شده بودند. این نوع گرایش در ملت‌سازی مطابق با نشانه‌های عینی که اغلب میان آلمانی زبان‌های سوئیس ایجاد شده بود تنش‌های سیاسی جدی ایجاد کرده بود که در طی آن برای اولین بار در تاریخ ملت‌سازی سوئیس، واحدهای سیاسی بر اساس اشتراکات زبان در مقابل هم صف‌آرایی نمودند. در این دوره نخبگان آلمانی‌زبان به سمت تمرکز قدرت و اکمال ساخت ملت بر مبنای زبان و فرهنگ اکثریت آلمانی متمایل شدند. به عبارتی امر فرهنگی ذیل امر سیاسی قرار گرفت و مؤلفه‌های فرهنگی، قومی و زبانی به نوعی سیاسی شدند در این میان نه تنها جریان ملت‌سازی از تعادل خارج شده بود؛ بلکه انجمن‌های آلمانوفیل در حال تبلیغ علیه فرانسوی‌زبانان بودند. با این حال، چنین رادیکالیسمی به هیچ وجه بیانگر صدای غالب در روند ملت‌سازی سوئیس در طول جنگ نبود، بلکه کاملاً برعکس ذهنیت سیاسی فراقومی نخبگان که از زمان تأسیس دولت فدرال حاکم بودند، توانستند با روایت‌های مشترک تاریخی که حاکی از

چند فرهنگی و تنوعات بود، جریان ملت‌سازی را به سمت تسامح هدایت نماید و از قومی آن جلوگیری نماید.

گفتنی است که ایجاد چنین ذهنیتی در نخبگان و همچنین ظهور ملی‌گرایی مدنی را باید در رابطه با دموکراسی مستقیم، همه‌پرسی و امکان پیشنهاد بازنگری اصول قانون اساسی هر دو با رأی مردم دید. در نتیجه اصلاحات قانون اساسی و ظهور سیاست مشارکتی، مناطق کاتولیک نیز نفوذ سیاسی پیدا کردند و طبقه روشنفکر پروتستان را مجبور کردند تا صفوف خود را باز کند که این امر به نوعی از تمرکز قدرت در ید پروتستان‌ها جلوگیری نمود (Zimmer, 2003: 2, Kriesi, 1999: 15). اصلاحات سازمان‌یافته در قالب ملی‌گرایی مدنی توانست شکاف مذهبی را حداقل در میان نخبگان سیاسی، به آرامی برطرف نمود. در این دوره نیز در امتداد محور ملی‌گرایی مدنی که در دهه‌های گذشته طراحی شده بود، نتوانستند دومین نقطه بحرانی در روند ملت‌سازی در سال ۱۹۱۷ را متعادل نمایند و چند قومی بودن وعدم همگنی را فضیلت دولت سوئیس قلمداد نماید (Wimmer, 2011: 733).

نتیجه‌گیری

ملت در سوئیس محصول یک فرایند کلاسیک است و در اكمال آن هیچ دستگاه دولتی، حزبی یا اراده یک شخص برخلاف اکثر ملت‌سازی‌ها دخیل نبوده است. به عبارتی در اکثر پروژه‌های ساخت ملت که فرایند آن از بالا به پایین بوده است، امر فرهنگی گروه اکثریت به مثابه یک ابزار سیاسی در نظر گرفته می‌شود. اما در فراگرد ملت‌سازی سوئیس امر فرهنگی همچون قوم، زبان یا مذهب به عنوان ابزار سیاسی در ید قدرت دولت قرار نگرفت که با آن بتواند اکثریت را راضی و اقلیت را به اجبار نگه دارد. با توجه به روند ملت‌سازی سوئیس درمی‌یابیم که این روند از پایین‌ترین سطح جامعه به سمت بالا حرکت کرده و یک پروسه دموکراتیک را طی نموده است. بنابراین درک کلاسیک از هویت ملی سوئیس، تا حدودی یک درک سیاسی است که مبتنی بر درک مشترک از جمهوری‌خواهی، فدرالیسم، دموکراسی مستقیم و بی‌طرفی است که هیچ یک از این امور سیاسی بر مبنای امر فرهنگی گروه قومی اکثریت بنا نشده است.

لیکن این به آن معنا نیست که در شکل‌دهی هویت ملی و اکمال روند ملت‌سازی در سوئیس امر فرهنگی دخیل نبوده است، بلکه برعکس امر فرهنگی و سیاسی هرکدام در کنار هم در این فراگرد دخیل بوده‌اند اما نکته مهم، در نوع ترسیم مرز امر فرهنگی و امر سیاسی است که در این فرایند یکی بر دیگری فدا نشد. بر این اساس هویت ملی سوئیس یک هویت دوبعدی است، به طوری که در سطوح کانتونی و محلی عناصر همسان و مشترک قومی، فرهنگی وجود دارد اما زمانی که ملت سوئیس به عنوان یک کل در نظر گرفته می‌شود یک برداشت سیاسی و بی‌طرف نسبت به تنوعات زبانی، قومی، مذهبی وجود دارد. این نکته بیانگر آن است که برای ملت بودن نیازی نیست یک تصور همگن و یکسان از عناصر دخیل در روند ملت‌سازی داشت.

نکته مهمی که سبب ترسیم درست مرز میان امر فرهنگی و امر سیاسی در جامعه متکثری همچون سوئیس شده است، این نکته است که یک روایت مدنی یا یک تفسیر متکثر از اشتراکات تاریخی به جای تفسیر فرهنگی قومی غالب همراه با بینش‌های اسطوره‌ای از تاریخ می‌تواند از سقوط امر فرهنگی درون وادی سیاست جلوگیری نماید. به عبارت شیواتر اینکه یک جامعه متکثر، به جای روایت تک‌بعدی از تاریخ، نیازمند تفسیری است که تمام عناصر متکثر موجود را پذیرا باشد، با چنین روایت‌هایی است که چندین امر فرهنگی، ذیل ساحت یک ملت می‌توانند در کنار یکدیگر همزیستی داشته و در عین حال تمایزات فرهنگی خویش را نیز حفظ نمایند. در سوئیس می‌توانستند صرفاً یک روایت آلمانی یا فرانسوی از تاریخ داشته باشند و روایت خودشان از تاریخ را بر اقلیت‌ها تحمیل نمایند؛ اما این گونه نبود؛ بلکه آن‌ها به دنبال اسطوره‌های تاریخی و فرهنگی مشترکی همچون کوهستان آلپ رفتند که تمامی جامعه پذیرای آن‌ها بود که توانستند امر فرهنگی را در چند فرهنگی معنا بخشند.

در چنین جامعه‌ای حفاظت از یک فرهنگ، مستلزم به انزوا کشاندن سایر فرهنگ‌ها نخواهد بود؛ اما اگر امر فرهنگی گروه اکثریت را ذیل امر سیاسی در روند ملت‌سازی در نظر بگیریم، فرهنگ سیاسی می‌شود و قدرت حاکم که پروژه ملت‌سازی را مهندسی می‌نماید، منبع کسب مشروعیت خویش را به فرهنگ قوم غالب گره زده و حضور سایر فرهنگ‌ها را در مقابل سیاست‌های خویش می‌پندارد و به مقابله با آن‌ها می‌پردازد. به

عبارتی ملت‌سازی و ملی‌گرایی، زمانی که با شووینیسم قومی و اقتدارگرایی بوروکراتیک همراه باشد چون از امر فرهنگی به مثابه یک ابزار استفاده می‌کند، خواه ناخواه ظلم و ستم داخلی و حتی جنگ‌های بی‌رحمانه خارجی به ارمغان می‌آورد. مرز میان تداخل امر فرهنگی و امر سیاسی در جریان ملت‌سازی در جامعه متکثر بسیار نامرئی است، بنابراین مدیریت امر فرهنگی و امر سیاسی در طول دوره‌های اولیه ملت‌سازی در جوامع متکثر و پیکربندی قدرت بین آن‌ها، به طور جدی هویت آینده ملت را شکل می‌دهند.

در روند ملت‌سازی سوئیس، انجمن‌ها با القا خرد سیاسی، فضایی ایجاد کردند که نخبگان از چند فرهنگی جامعه سوئیس مطلع شده و تنوعات را جوهر اصلی جامعه خویش دانسته و به نوعی از گسست در امتداد خطوط زبانی، قومی، مذهبی جلوگیری نمایند. بنابراین با ترسیم مرز امر فرهنگی از امر سیاسی، فرهنگ اکثریت آلمانی به عنوان فرهنگ غالب در روند ملت‌سازی معرفی نشد بلکه دارای جایگاهی برابر نسبت به فرهنگ فرانسوی و ایتالیایی است، زیرا امر فرهنگی ملت‌سازی سوئیس مبتنی بر یگانه‌گرایی فرهنگی و زبانی نیست بلکه چند فرهنگی، چندزبانه و چند مذهبی را به عنوان عناصر ذاتی ملت خویش در نظر گرفته و مطابق تکرار خود امر سیاسی را پایه‌ریزی کرده‌اند. بنابراین روند ملت‌سازی سوئیس نشان می‌دهد که یک ملت پایدار با وجود تنوعات فرهنگی، قومی، زبانی و مذهبی می‌تواند ساخته شود و به توسعه برسد. محتمل است که اگر گروه‌های متکثر به درجه‌ای از هم ذات‌پنداری رسیده باشند و با اراده آزاد برای ملت‌بودگی تلاش کنند ملتی پایدار تشکیل خواهد شد. در این میان برای ایجاد اراده ملی در جهت تکمیل پروژه ملت‌سازی در جامعه متکثر باید مؤلفه‌هایی همچون فرهنگ مدارا، احترام متقابل، خویش‌داری، بی‌طرفی، آزادی و گفتگو تقویت شود.

تعارض منافع

تعارض منافع ندارم.

ORCID

Ali Akbar Gorji
Azandaryani

 <https://orcid.org/0000-0002-8775-9399>

Shahriar Hosseini

 <https://orcid.org/0000-0002-5501-7016>

منابع

- احمدی، عبدالوهاب (۱۳۹۶)، ملت، حس ملی، ناسیونالیسم، تهران: نشر آگه.
- اوزکریملی، اوموت (۱۳۹۸)، آخرین بحث‌ها در مورد ناسیونالیسم یک بررسی انتقادی، ترجمه طاهر اصغرپور، تهران، نشر نگاه معاصر.
- پورعزت، علی‌اصغر، طاهری‌عطار، غزاله (۱۳۸۹)، کاربست حکمرانی خوب برای ملت‌سازی در پرتو مطالعات میان‌رشته‌ای، مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی، دوره سوم، شماره ۱، زمستان، صص ۱۹۳-۱۷۳.
- پورعزت، علی‌اصغر، طاهری‌عطار، غزاله، سعدآبادی، علی‌اصغر (۱۳۹۱)، راهبری ملت‌سازی پایدار مبتنی بر عدالت اجتماعی، تحقیقات سیاسی و بین‌المللی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرضا شماره یازدهم - تابستان، صص ۲۲-۱.
- رحمان زاده هروی، محمد، (۱۳۹۳)، نژاد، قوم و ملت در ایران، تهران، انتشارات آمه.
- زرگر، افشین (۱۳۸۹)، مدل‌های دولت-ملت‌سازی؛ از مدل اروپایی تا مدل اوراسیایی، علوم سیاسی، سال چهارم، شماره هفتم، ۹۷-۱۶۰.
- سیاسی، علیرضا. (۱۳۸۷). گزارش یک زندگی. تهران: اختران.
- طاهری‌عطار، غزاله (۱۳۹۲)، طراحی و تبیین الگوی ملت‌سازی پایدار، پژوهش‌های راهبردی سیاست، سال دوم، شماره ۷، زمستان (شماره پیاپی ۳۷).
- کیملیکا، ویل (۱۳۹۸)، شهروندی چند فرهنگی نظریه‌ای لیبرالی در باب حقوق اقلیت‌ها، مترجم ابراهیم اسکافی، تهران، انتشارات شیرازه.
- کریمی، علی (۱۳۹۷)، درآمدی بر جامعه‌شناسی تنوع قومی مسائل و نظریه‌ها، تهران، انتشارات سمت.
- کوئن، بروس (۱۳۹۳)، مبانی جامعه‌شناسی، ترجمه و اقتباس غلامعباس توسلی و رضا فاضلی، تهران، انتشارات سمت.
- گرگی ازندریانی، علی‌اکبر (۱۳۹۶)، مبانی حقوق عمومی، تهران، انتشارات جنگل.
- نواصری، عبدالرضا (۱۴۰۰)، ناسیونالیسم نژادی در تاریخ معاصر ایران، تهران، انتشارات گام‌نو.

References

- BRASS, P. (1991) *Ethnicity and Nationalism. Theory and Comparison*. London: Sage.
- Breton, R. (1988) From ethnic to civic nationalism. English Canada and Quebec, *Ethnic and Racial Studies*, 11(1), pp. 85-102.
- Chollet, A. (2011). Switzerland as a “fractured nation.” *Nations and Nationalism*, 17(4), 738–755
- Cronin, C. (2003). Democracy and Collective Identity : In Defence of Constitutional Patriotism, *European Journal of Philosophy* 11 (1) : 1 – 28
- Christin, T., & Trechsel, A. H. (2014). *At the Crossroads of National Identity and Institutional Attachment: Switzerland's EU Integration in Perspective*. Essex. ac. uk.
- Cederman, Lars-Erik, ed. (2001). *Constructing Europe's identity: the external dimension*. Boulder: Lynne Rienner. pp. 89–81
- Dalberg-Acton, J. (Lord Acton). 1907 [1862]. ‘Nationality’, in J. N. Figgis and R. V. Laurence (eds.), *The History of Freedom and Other Essays*. London: Macmillan
- Dardanelli, P., & Stojanović, N. (2011), The acid test? Competing theses on the nationality - democracy nexus and the case of Switzerland. *Nations and Nationalism*, 17(2), 357–376.
- Eugster, B., & Strijbis, O. (2011). The Swiss: A political nation? *Swiss Political Science Review*, 17(4), 394–416.
- Gagnon, A.-G. (2009). The moral foundations of asymmetrical federalism: a normative exploration of the case of Quebec and Canada. *Multinational Democracies*, June, 319–337.
- Gerschewski, Johannes. 2013. The Three Pillars of Stability: Legitimation, Repression, and Co-optation in Autocratic Regimes. *Democratization* 20 (1): 13–38.

- Habermas, J. 1996 [1991]. *Citizenship and national identity*, in J. Habermas (ed.), *Between Facts and Norms – Contributions to a Discourse Theory of Law and Democracy*. Cambridge: Polity
- Hailemariam, Chefena. Kroon, Sjaak. Joel Walters (1999). Multilingualism and Nation Building: Language and Education in Eritrea. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 20 (6),
- Hechter, Michael. 2000. *Containing Nationalism*. New York: Oxford University Press.
- Igbini, M. D. (2020). The Challenges of Nation- Building and Peace- Building in Nigeria. *Journal of Danubian Studies and Research*, 10(1), 425–439.
- Ipperciel, D. (2011). Switzerland's nationhood: A normative approach. *Nations and Nationalism*, 17(4), 794–814.
- Karolina adamova , Antonin Lojek(2016), Defining the Term and Content Nation (A Necessary Condition for Understanding the Terms “Nationality” and “National Minority”), *Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa*; 9 (1), . 97-109.
- Kohn, H. (1956). *Nationalism and Liberty – The Swiss Example*. London: Allen and Unwin
- Kriesi, H. and Trechsel, A. (2008). *The Politics of Switzerland*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kymlicka, W. (1995). *Multicultural Citizenship – A Liberal Theory of Minority Rights*. Oxford: Clarendon Press
- Kymlicka, W. (2007). The Global Diffusion of Multiculturalism: Trends, Causes, Consequences. in S. Tierney (ed.), *Accommodating Cultural Diversity*. Aldershot: Ashgate.
- Kymlicka, Will. (2001). *Politics in the Vernacular: Nationalism, Multiculturalism, and Citizenship*. New York: Oxford University Press.

- Lecours, A. (2000). Ethnic and civic nationalism: Towards a new dimension. *Space and Polity*, 4(2), 153–166.
- Lijphart, Arend. (2004). Constitutional Design for Divided Societies. *Journal of Democracy* 15 (2): 96–109
- Lustick, Ian S., Dan Miodownik, and Roy J. Eidelson. (2004). Secessionism in Multicultural States: Does Sharing Power Prevent or Encourage It? *American Political Science Review* 98 (2): 209–229.
- Mason, A. (2000). *Community, Solidarity and Belonging – Levels of Community and their Normative Significance*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Massey, H. (1969). Lord Acton's theory of nationality, *Review of Politics* 31, 4: 495-508
- Matyja, M. (2018). Determinant factors of multiculturalism in Switzerland. *Review of Nationalities*, 8(1), 83–102.
- McRae, K. (1975). The principle of territoriality and the principle of personality in multilingual states. *International Journal of the Sociology of Language*, 4, 33–54
- Miller, D. (1995). *On Nationality*. Oxford: Oxford University Press.
- Müller, J. W. (2008). A general theory of constitutional patriotism. *International Journal of Constitutional Law*, 6(1), 72-95.
- Mylonas, Harris (2012). *The Politics of Nation-Building: Making Co-Nationals, Refugees, and Minorities*, New York: Cambridge University Press.
- Nassari, Abdolreza (2021), *Racial nationalism in contemporary Iranian history*, Tehran, gameh no, (In Persian)
- Ozkarimli, Umut, (2020) *contemporary debates on nationalism: a critical engagement* Translator Taher Asgharpour, Tehran, negah moaser (In Persian)

- Rahmanzadeh Heravi, Mohammad, (2015) *Race, ethnic and nation in Iran*, Tehran, aneh book, (In Persian)
- Rash, F. (1998). *The German language in Switzerland: Multilingualism, diglossia and variation*. (German Linguistic and Cultural Studies. Vol. 3.) Berne: Pe-ter Lang
- Schmid, C. (2001). *The politics of language: Conflict, identity and cultural pluralism in comparative perspective*. Oxford: Oxford University Press
- Schmid, C. (1981). *Conflict and Consensus in Switzerland*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Tonkiss, K. (2013). Constitutional patriotism, migration and the post-national dilemma. *Citizenship studies*, 17(3-4), 491-504.
- Zimmer, O. (2003). *A Contested Nation. History, Memory and Nationalism in Switzerland, 1761–1891*. Cambridge: Cambridge University Press.

Translated References into English

- Ahmadi, Abdul Wahhab, (2018) "Nation, National sense, Nationalism", Tehran, agah, [In Persian]
- Gorji Azandaryani, Ali Akbar (2017), *Foundations of Public Law*, Tehran: Jungle Publications. [In Persian]
- Karimi, Ali (2018), *An Introduction to the Sociology of Ethnic Diversity: Issues and Theories*, Tehran: Samt Publications. [In Persian]
- Kohen, Bruce (2014), *Foundations of Sociology*, Translated and Adapted by Gholamabbas Tavassoli and Reza Fazeli, Tehran: Samt Publications. [In Persian]
- Kymlicka, Will (2019), *Multicultural Citizenship: A Liberal Theory of Minority Rights*, Translated by Ebrahim Eskafi, Tehran: Shirazeh Publications. [In Persian]
- Nassari, Abdolreza (2021), "Racial nationalism in contemporary Iranian history", Tehran, gameh no. [In Persian]

Ozkarimli, Umut, (2020) "contemporary debates on nationalism: a critical engagement" Translator Taher Asgharpour, Tehran, negah moaser. [In Persian]

Pour Ezat, Ali Asghar, Taheri Attar, Ghazaleh (2010), "The Application of Good Governance for Nation-Building in Light of Interdisciplinary Studies," Interdisciplinary Studies in the Humanities, Vol. 3, No. 1, Winter, pp. 173-193. [In Persian]

Pour Ezat, Ali Asghar, Taheri Attar, Ghazaleh, Sadabadi, Ali Asghar (2012), "Leadership of Sustainable Nation-Building Based on Social Justice," Political and International Research Quarterly, Islamic Azad University, Shahreza Branch, No. 11, Summer, pp. 1-22. [In Persian]

Rahmanzadeh Heravi, Mohammad,(2015) "Race, ethnic and nation in Iran", Tehran, aneh book. [In Persian]

Siasi, Alireza (2008), Report of a Life, Tehran: Akhtaran Publications. [In Persian]

Taheri Attar, Ghazaleh (2013), "Designing and Explaining the Model of Sustainable Nation-Building," Strategic Policy Research Quarterly, Vol. 2, No. 7, Winter (Serial No. 37). [In Persian]

Zargar, Afshin (2010), "Models of State-Nation Building: From the European Model to the Eurasian Model," Specialized Quarterly of Political Science, Vol. 4, No. 7, pp. 97-160. [In Persian]

استناد به این مقاله: گرجی ازندریانی، علی اکبر و حسینی، شهریار . (۱۴۰۳). تفکیک‌پذیری امر فرهنگی از امر

سیاسی در روند ملت‌سازی سوئیس. دولت‌پژوهی، ۱۰(۴۰)، ۱۵۷ - ۱۹۰. doi:

10.22054/tssq.2025.67711.1256

The State Studies Quarterly is licensed under a Creative Commons Attribution-Non Commercial 4.0 International License